

שער העיגולים דרוש אדם קדמון

¹הקדמה אחת כוללת מן האין סוף עד ז"א. דע כי תחילת הכל היה כל המציאות
אור פשוט ונקרא אי"ן סו"ף, ולא היה שם שום חלל ושום אויר פנוי, אלא
הכל היה אור האין סוף.

[א] וכשעלה ברצונו הפשוט להאציל הנאצלים לסיבה נודעת, [ב] וחיא
להקרא רחום וחנון וכיוצא, כי אם אין בעולם מי שיקבל
רחמים ממנו, איך יקרא רחום, וכן על דרך זה בכל הכנויים.

סיבת
הבריאה

1. כל הענינים המבוארים באוצ"ח בשער זה, כתובים מאד בקצרה ובתמצות, אבל בע"ח יש בזה אריכות גדולה,
בשני השערים הראשונים, שמובאים בהם כמה מהדורות שדיבר בהם האריז"ל מענינים אלו בהרחבה, (ופרק זה
של האוצ"ח כאן, מובא שם בש"א סוף פ"ב, שמבואר בו בתמצות ובקצרה מה שכבר נתבאר שם קודם בארוכה
ממהדורות אחרות). וכיון שרבינו כתב ביאורו על סדר הע"ח, אזי רוב דבריו בענינים אלו הם פירוש לדברי הע"ח
שמבוארים בו הדברים בהרחבה. ולכן הציטוטים שמביא בדבריו מדברי האריז"ל, אינם ממש כלשון האוצ"ח כאן,
אלא בעיקר מצטט מלשונות הע"ח שכתובים יותר בהרחבה וארוכה. (משא"כ בשערים הבאים שבהמשך הספר,
שבדרך כלל גם בע"ח מובאים דברי האוצ"ח בראשונה, ושם בדרך כלל מצטט רבינו ממש את לשונות האוצ"ח).

פתחי שערים

משיגים הנמשך ממנו, ויהיה רצונו נוטה
אליהם. בזה יש לנו קצת השגה ונוכל לדבר
בהם. ובזה אנו מייחסים לו שמות אשר כלל
כולם הוא שם הוי"ה הגבור והנורא... וזה
שכתוב (שעה"פ יתרו) רצו"ן בגימטריא שמ"ו,
ששמו הוא רצונו המושג לנו. וקודם בחינת
הצמצום הזה אין שייך לייחס שם אליו ית',
רק שמו והוא הכל אחד, ואין יודע שמו כי
אם א"ס בעצמו ית'... (צמצום ב)

יצריך שתדע, שכל מה שדברו המקובלים,
וכל מה שגילה האריז"ל מסודות
חכמת האלקות והעולמות, אין אנו מדברים
רק ברצונו יתברך לבד, ולא בבעל הרצון. כי
המאציל ית"ש, אין אנו מדברים ממנו כלל,
ואין לשום נברא אפילו העליון שבעליונים
שום השגה בבעל הרצון, כי הוא נעלם מכל
רעיון ומכל מחשבה ואין בו תפיסה כלל, רק
אנו מדברים ברצונו...

מדברים
רק ברצונו

ב

אך הוא ית' לרוב חסדו אשר רצה להטיב
ולברוא נבראים בעלי גבול ותכלית
לאיזה שלמות אשר כיוון בעבורו ית', צמצם
רצונו להיות נוטה לנבראיו. ואז אחר הצמצום
הזה, נוכל לדבר ברצונו ובכל מה שנמשך
ממנו ולמטה, מאחר שנתן כח לנבראים להיות

לאחר
הצמצום
שייך
השמות

וזהו מה שכיוון הרב הקדוש הרח"ו ז"ל
בביאורו תכלית הבריאה שהיה בשביל
גילוי שמותיו ית', וכדי שיהיה נקרא אדון (ע"ה
ש"א פ"א). והוא מ"ש שהבריאה היה בשביל
גילוי כבודו ויכולתו והשגחתו, שבזה נוכל
לכנות בשמות המורים על פעולותיו והנהגותיו

ביאור
דברי
האוצ"ח

פתחי שערים

ית', והם כלל העשר ספירות שדברו בהם המקובלים, ר"ל עשר מיני גילויים מכחותיו ית' המושגים לנו, שהם בפרט מתחלקים לעשר, שהם עשר שמותיו ית' כמבואר בזוה"ק ובספר יצירה (פ"ו מ"ו, וע"ש בהגר"א, וע"ג פ"א מ"א ב).

טעם לשם ספירות

ונקראים בשם ספירות מכמה טעמים: האחד, מלשון הארה וזיו וזוהר (ע"י פרדס רימונים לרמ"ק ש"ד פ"ה), כי דבר הבלתי מושג נקרא חושך כמ"ש (תהלים יח יב) ישת חושך סתרו, כמ"ש בכמה מקומות. ודבר המושג נקרא אור שמאיר, שעל ידי האור האדם רואה ומשיג כל דבר. ולפי שהוא ית' מושג לנו לפי ערכנו ע"י פעולותיו בכללות עשר מדרגות, נקרא שהאציל עשר ספירות, ר"ל עשר מיני הארות והשגות... ונקראים בשביל כך ג"כ בשם אורות לטעם הנזכר.

וגם לפי שאין לנו שם אחר במה לכנות, כי האדם הוא גשמי, ואינו משיג מה שהוא במדרגה עליונה ממנו שאינו לפי ערכו. לזה אין אנו יכולים לכנותם רק בשם אורות, שהוא דבר היותר דק וזך שבגשמים, וניתן לנו רשות לכנות להם שם במה שאנו יכולים, כמ"ש (הושע יב יא) וביד הנביאים אדמה. וכל עניינים גופניים שדברו המקובלים וזוה"ק ואד"ר ואד"ז וספד"צ ובכתבי האריז"ל כגון עיבור יניקה ומוחין, קטנות וגדלות, מצחא, אודנין עינין ודומיהם, הכל הוא בדרך משל, מאחר שהאדם נברא בצלם אלקים, וכל העניינים שיש בו, הם צל ודמות למה שלמעלה, ושרשם בספירות שהם הכחות שנברא בהם, שהם ענין עשרה מאמרות שנברא בהם העולם (אבות פ"ה מ"א), וכולם נכללים באדם. ולכן כל מה שנמצא באדם אנו מדברים בדרך משל למעלה למעלה, כמ"ש (איוב יט כו) ומבשרי אחזה א-לוה, כמו שיתבאר באריכות בנתיבות הבאים בס"ד.

אור הוא היותר זך בגשמים

שבאמת לפי ערכו ית' אין שייך שום חשבון ומספר ושינוי ופירוד ח"ו, ולא עליה וירידה, ולא שום ענין מה שאנו מדברים בהם, רק הכל מצדנו. כי מצדו ית' הוא אחד המיוחד כמו קודם הבריאה, ואין שום דבר זולתו ית', ורק הכל מצדנו, שניתן לנו השגה לפי ערכנו לדבר בהם. וזוה שייך בהם בחינת מספר ושינוי. ועל זה נאמר בספר יצירה (פ"א מ"ב) עשר ספירות בלי מה וכו' ואם רץ לבך שוב למקום. ר"ל שבאמת אין בהם מספר ומהות רק מצדנו, והוא על ידי הצמצום שהוא מקומו של עולם כמו שית' בס"ד (נמ"ס ס' להלן אות ה). ואין לנו לדבר רק מן הצמצום ולמטה. וגם זה רק בערכנו לבד, ולא מצדו ית' שגם אחר הצמצום הוא ממלא כל עלמין (זהר פנחס רכ"ה ע"א) ואין עוד מלבדו כתיב (דברים ד לה), כמו שהאריך בזה הגאון מוה"ח מוואלאזין ז"ל בספרו הנחמד נפש החיים (שער ג') וכל דבריו שם עמוקים מאוד, לחכם ומבין מדעתו. (צמצום ג)

עוד אמרו המקובלים ומבואר בכתבי הרב הקדוש ז"ל (ע"ה שער הכללים פ"ב, ושל"ט פ"א), שתכלית מציאות הצמצום ובריאת העולם היה בשביל הבחירה שיהיה נמצא באדם, ועי"ז יהיה מקום לרע בעולם, ושיהיה נמצא יצה"ר, וס"ט"א המתנגדת לקדושה, והאדם בבחירתו הטוב יתדבק בטוב וברצונו ית'. ועל ידי זה יתרבה שכרו על ידי שיוחזר לטוב גם הרע, כמו שיהיה לעתיד כמ"ש (זכריה יג ב) ואת רוח הטומאה אעביר וגו' (שם יד ט) והיה ה' אחד וגו'.

וביאור הענין הוא מעצם גבורותיו ית', במה שמצמצם כח כל יכולתו, ומצדנו וערכנו סילק את שלמותו הבלתי בעלת תכלית, וברא נבראים בעלי גבול ותכלית שיהיו יורדים ממדרגה למדרגה יותר שפלה, עד שיהיה האדם נמצא למטה בתכלית השפלות שהוא העולם הגשמי הגמור שבו אין

תכלית הצמצום לצורך הבחירה

הצמצום הוא מגבורתו ית'

טעם שני שנקראו ספירות מלשון מספר (ע"ה ש"א פ"ב, וע"י יהל אור ח"א ו' ע"ד).

לשון מספר

[ג] ואז צמצם עצמו [ד] באמצע האור שלו בנקודת המרכז, אמצעית שבו, הצמצום בנקודת האמצע

פתחי שערים

בזה נעשה מקום וסיבה לנבראים, שיהיו יכולים להמצא בבחינה ואופן מה שהם עתה, שהם בעלי גבול ושיעור. ונמצא, שכח הצמצום והסילוק הזה, עשה מקום והכנה אל כל הנבראים שיהיו בגדר יש ומציאות, כפי מה שהם עתה. (צמצום ה 1)

כבודו וכחו ית' מושג ונראה כלל לנבראים. עד שמצד זה, נמצא כח המסית לאדם לכל עון וחטא, ולהכחיש השגחה העליונה, ולאמר דלית דין ולית דיין והוא בחירי בטבעו.

ואם בבחירתו נוטה לצד הטוב ומתקרב לצד הקדושה, אז מתקשר בקדושה העליונה וגורם ע"י ההדרגה שיתגלה מעט מעט עוצם קדושה עליונה, עד שלסוף שית אלפי שנין דהוה עלמא (סנהדרין צז). תתגלה קדושתו ית' למטה ויתבטל הרע, ואז יהיה תכלית גילוי רצונו בבריאת עולמו. וכל זה על ידי ישראל והתורה. ושיערה חכמתו ית' שצריך לזה כל משך שית אלפי שנין דהוה עלמא, וכל המשך הזה הוא סובב והולך בחכמה עמוקה ונפלאה אשר נעלם מאתנו, וגורם לגילוי הטוב והמתקת הרע וביטולו, ושלימות רצונו ית' בעולמו. ונמצא ששורש לכל זה הוא למעלה במקומו של עולם, ר"ל שעל ידי שנעשה צמצום שלמותו ית', בזה יצא שורש שימצא אח"כ עצם הרע למטה... (צמצום ד)

ע"י הבחירה בטוב מתגלית הקדושה

ובחינת הצמצום הזה הוא באמצע, נקודה הפנימית, והוא בבחינת מלכות שבו (ע"י בהגרא א בסד"צ כו ע"א)^K, וגם בזה יש כוונה עמוקה, והוא כמ"ש (זמנוס 6' לעיל בהקדמה) שכל הבריאה היה בשביל שיתגלה כבוד מלכותו ית' בעולם, והוא מה שנקרא שכינה בדברי המקובלים. וענין השכינה הוא בחינת השראת השגחתו ופעולתו ית' והארתו לנבראיו. ועיקרו בשביל האדם הנבחר לעבודתו, ובשביל ישראל שנקראו ראשית (ילקוט בראשית פ"א רמז ב') שהם תכלית עומק ראשית הכוונה בבריאה כמ"ש (ע"י זוהר ויחי רמז: ויקרא ו. תיקו"ז ז ע"א) סוף מעשה במחשבה תחלה. והוא מה שאנו מקבלים מלכותו עלינו, והיינו השגחתו והפנאתו רק בשבילנו. והוא עצם זיו האור הנשפע מאתו ית', שבזה אנו מדובקים בו על ידי התורה והעבודה, בכדי לעלות למדרגה יותר עליונה, ולהעלות להשלים רצונו ית' בתחילת הבריאה. וזהו עניין מה שאנו מעלים את השכינה למעלה. והוא מה שכתוב בזה"ק (ע"י פקודי רלט.) ובתיקונים (כו: ועי' בתו"ח ו' ע"ד ובהגרא שם) דמלכות סלקא עד א"ס.

והוא בחינת מלכות העליון, שבו היה הצמצום והתחלת גילוי רצונו ית', והוא עיקר התכלית והרצון, ועל זה נאמר (תהלים קמה יג) מלכותך מלכות כל עולמים.

התכלית היא גילוי מלכותו

כבר כתבנו (זמנוס 3' לעיל אות א) שענין הצמצום שגילה האר"ז"ל הוא דרך משל ומליצה. והיינו שהוא ית' ברצונו לברא נבראים בעלי גבול ותכלית בכדי שיהיה נמצא האדם למטה בעל בחירה ורצון, ויהיה בו ג"כ כח לנטות אחר הרע המתנגד לקדושה ורצונו ית', הוצרך לסלק כח שלימותו הבלתי בע"ת, ולהתגלות לנבראיו בערכם בבחינת גבול ושיעור. והוא מ"ש שסילק א"ם ית' באמצע אורו הגדול ונעשה מקום ריק ופנוי שיבראו בו הנבראים (ע"י ע"ח ש"א פ"ב). ורצה בזה שעל ידי שסילק והעלים כח שלמותו הבלתי בע"ת,

ביאור ענין הצמצום

הערות וצינונים

א. דבר זה שנקודת הצמצום הוא במלכות דא"ס, אי"ז מפורש להדיא בדברי האר"ז"ל אלא בהגרא שם.

ושם צמצום עצמו אל הצדדין והסביבות [ה] ונשאר חלל בנתיים, וזה היה צמצום הראשון של המאציל העליון. [ו] וזה מקום החלל הוא עגול בהשוואה אחת מכל צדדיו, עד שנמצא עולם האצילות וכל העולמות נתונים תוך החלל הזה, ואור האין סוף מקיפו בשוה מכל צדדיו.

פתחי שערים

נותן גבול ושיעור לא"ס, וזה דבר שא"א להיות. ונמצא שבאמת אין המשל דומה לנמשל לגמרי. שהרי בנקודת המרכז לנגד העיגול הסובבו, אף שאינה אלא נקודה מחשביית לבד, הרי בהכרח יש כמות ושיעור בעיגול כמה הוא עולה יותר מן הנקודה המרכזית שבאמצעו, מאחר שגם בעיגול יש שיעור וכמות וגבול, מה שא"כ בנמצאים לגבי א"ס המקיפם. ואין אנו מדברים בזה רק דרך דמיון לשבר האוזן מה שהיא יכולה לשמוע.

ולכן בחינה זו נקראת מרכז האמצעי, כמו שהמרכז הוא עיקר התכלית שאליו פונים כל הקיום הנמשכים ממנו, כמו כן עומק רצונו ומחשבתו ית', היה בשביל גילוי מלכותו על ידי החזרת הרע לטוב, ולהעלות שורש נשמותיהם של ישראל הדבוקים בשכינה, לשורש רצונו העליון. ולכן אמרו שהצמצום היה בנקודת המלכות, והבן. (צמצום ז)

ה

ונמצא שכל המציאות הוא בגדר נקודה ומרכז לגבי אור א"ס בעצמו, הסובב אותו מכל צד.² והכוונה בזה כמו שאנו רואים בעיגול, שנקודת אמצעיתו הוא המרכז, הוא בתכלית הקטנות שאפשר להיות, ואינו אלא נקודה מחשביית לבד, ואינו מושג לחוש הראות, שאם היה נראה ומוגבל, לא היה נקרא נקודה, שהרי אפשר לה להתחלק לחלקים. וכל מרכז הוא רק התחלת הקווים הנמשכים ממנו מכל צד, ואינו מושג רק במחשבה, כמ"ש בזה חכמי המדות. וכמו כן, אנו מכנים כל המציאות הנברא בשיעור וגבול בנקודה אמצעית מרכזית לבד, שהרי בו ית' אין שייך גבול ושיעור ומדה ח"ו.

הטעם שלגבי א"ס כל המציאות בגדר נקודה אמצעית

וע"י הצמצום הזה נקרא הוא ית' מקום בדברי חז"ל, כמ"ש (ב"ר פס"ח סי' ט) שאין העולם מקומו אלא הוא מקומו של עולם. ר"ל שהוא הסיבה להם ונתן להם מקום וענין שיהיו נמצאים, על ידי שסילק והעלים מהם אור שלמותו הבלתי בע"ת. (צמצום ה 2)

נקרא מקום, לפי שבצמצום נתן מקום לנבראים

ו

ואור א"ס יתברך, הוא המקיף את כל מקום הפנוי הזה מכל צד בשוה. והוא ג"כ ענין עמוק כמו שכתב בכמה מקומות בזוה"ק דא"ס הוא ממלא כל עלמין, וסובב כל עלמין (זהר פנחס רכ"ה ע"א) ולית אתר פנוי מיניה (תיקוני ק"ה ע"ב) ואיהו מלגאו דכל ספירות ובין כל ספירה כו'. והכוונה בזה, שכל מה שאנו מדברים מענין הצמצום וסילוק אור א"ס ומציאות הספירות והעולמות וכל העניינים שאנו עוסקים בהם אינם אלא לפי ערכנו ומצדנו, שהוא ית' בעוצם גבורתו נתן לנו רשות להשיג ממנו בערכנו בבחינת גבול ושיעור ובחינת

מצדו ית' הכל שוה

הערות וצינונים

צדדי סביבות הנקודה האמצעית, ואז נשאר מקום פנוי ואויר וחלל רקני מנקודה אמצעית ממש, עכ"ל.

ב. וז"ל הע"ח ש"א פ"ב: בנקודה האמצעית אשר בו באמצע אורו ממש, וצמצום האור ההוא ונתרחק אל

פתחי שערים

לעיל אות א'). והבן עומק דברים אלו כי א"א להרחיב הדבור בעניינים העמוקים האלו שע"ז נאמר (ס"י פ"א מ"ח) בלום פ"ך מלדבר, ואם רץ לבך שוב למקום, כמ"ש. (צמצום ו)

עולמות, ע"פ כמה מדרגות ועניינים שיהיה שייך לעבודה. אבל מצדו ית', הכל אחד ממלא כל עלמין ואין עוד מלבדו כתיב (דברים ד לה) כמו קודם הבריאה ממש. והבריאה לא עשתה שום שינוי ח"ו בא"ס הממציאם.

הצמצום היה שנסתלק אור א"ס מן המקום כל הפנוי שזה בעיגול מכל צד כמו שנתבאר עניינו למעלה. והטעם כתב הרב זללה"ה (בע"ח ש"א פ"ב) כדי שכל העולמות אשר הם בתוך המקום החלל הזה, יקבלו אורם בשוה מכל צד מאור א"ס המקיפם, מה שלא היה כן אם היה הצמצום בדמות מרובע או משולש. וכוונתו בזה הוא סוד גדול, כי באמת כל מציאות העולמות נתבאר למעלה (ממנו ד' לעיל אות ב) שהיה בשביל גילוי רצונו

והוא אמונת היחוד שאנו מחוייבים להאמין, כמו שהאריך בזה הגאון מוהר"ח ז"ל בנפח"ח שם בהרחבה (שער ג). ונמצא שמצדו ית', הוא סובב לכל הנבראים בשיווי גמור, ואין שייך אצלו, לא בחינת מטה ולא בחינת מעלה ח"ו, ולא שום עליה וירידה ושינוי. וגם זה מה שאנו מדברים הוא רק ברצונו ית', שמזה נמצא לנו גילוי ברצונו מה שניתן לנו להשיג ולראות, ולא בבעל הרצון (עי' ממנו ז')

אמונת היחוד

הערות וצינונים

שבתוך החלל שיהיו קרובים בשוה לאור הא"ס המקיף, א"כ לכאן א"י מובן מה שייך לומר בזה שכל הנבראים קרובים בשווה, והרי בתוך החלל ודאי שיש חילוקי מדרגות, וכדחז"ל שיש חילוקי מדרגות בספירות, וכן בבנ"א יש צדיקים ורשעים וכו', וכמבואר לקמן (עגו"ה, לקמן אות יא) שבאור הפנימי יש כמה חילוקי מדרגות, המתחלקים ומשתנים בין אדם לחבירו, וא"כ איך מבואר כאן בע"ח שטעם העיגול הוא בשביל הנבראים העתידים להיות בחלל, שכולם יהיו קרובים לא"ס בשוה, והרי בנבראים התחתונים בודאי שיש חילוקי מדרגות.

ולזה מפ' רבינו שכוונת הע"ח הוא סוד גדול, והוא ע"פ המבואר בע"ח ש"א פ"ג שגם בנבראים התחתונים יש ב' בחי' הארה, אור פנימי ואור מקיף, ועי' לקמן (שם) שהאריך רבינו לבאר שענין אור הפנימי הוא בחי' האדם בעוה"ז, אבל אור המקיף הוא בבחי' הנצחיות, ורק עומד מרחוק ומסייע לאדם להתעלות לתכלית הניצחית, ע"ש בארוכה. והשתא זהו הביאור בדברי הע"ח כאן, שמש"כ שכל הנבראים יהיו קרובים לא"ס בשווה, היינו בבחי' אור המקיף המאיר להם, שהאור המקיף מצד עצמו קרוב לכל הנבראים בשוה (ועי' בזה בע"ח ש"ו ספ"ה), וזהו שמפ' רבינו שהביאור בזה הוא שאע"פ שבאמת יש חילוק מדרגות בין הנבראים, מ"מ התכלית הפנימית שבכולם שווה, שכולם נבראו כדי שהאדם ע"י עבודתו, יעלה אותם ליתקשר בסיבה הראשונה, ברצון בוראם, ובבחי' זו כל הנבראים שוים, וזהו בחי' אור המקיף לקשר הכל לתכלית הניצחית של רצון הבורא, וכל חילוקי המדרגות שבין הנבראים הוא בבחי' אור הפנימי, שהוא מצב הנבראים בעוה"ז, ובזה ודאי שיש חילוק בין הנבראים בבחי' הנר"ן שבהם.

ג. אפשר שמש"כ רבינו "כש"ג, כונתו לרמז למש"כ לעיל (ממנו ה, לעיל באות ה') שלכך נקרא הש"י "מקום" לפי שבצמצום נתן מקום לנבראים, וזהו שנקט בס"י - ואם רץ לבך שוב ל"מקום" דהיינו שתחזור למקום שהוא הגבול המצומצם לנבראים, שאין בכוחם להשיג מה שלמעלה מזה.

ד. כדי להבין דברי רבינו יש להקדים שבע"ח (ש"א פ"ב) מבוארים ב' טעמים לזה שצמצום הא"ס היה בשוה מכל הצדדים, וז"ל: "והסיבה היתה לפי שכיון שאור הא"ס שוה בהשוואה גמורה הוכרח גם כן שיצמצם עצמו בהשוואה א' מכל הצדדים ולא שיצמצם עצמו מצד א' יותר משאר הצדדים... עוד יש סיבה אחרת והוא בעבור הנאצלים אשר עתיד להאצילם אחר כך בתוך המקום החלל ההוא הריק ופנוי כנ"ל. והענין הוא כי להיות הנאצלים בתמונת העגולים הנה אזי יהיו כולם קרובים ודבוקים בא"ס הסובב אותם בהשוואה א' גמורה והאור והשפע הצריך להם יקבלום מן א"ס מכל צדדיהם בשיקול א' משא"כ אם היו הנאצלים בבחי' מרובע או משולש וכיוצא בשאר תמונות כי אז היה בהם זוויות בולטות אל הא"ס יותר משאר צדדיהם ולא היה מקבלים אור א"ס בהשוואה אחת עכ"ל. והיינו שלפי הטעם הראשון הסיבה היא מצד אור הא"ס, ולפי הטעם השני הסיבה מצד הנאצלים. והשתא זהו שבא רבינו לפרש בזה, מה שלכאן קשה בהבנת דברי הע"ח, שבשלמא לפי הטעם הראשון שלכך הצמצום היה בצורת עיגול, כדי שהא"ס יהיה שווה לחלל מכל הצדדים בשוה, שפיר מובן הענין שכל חילוקי המדרגות שבעולם הוא רק מצידינו, אבל מצדו ית' הכל שווה, כמש"כ רבינו לעיל. אבל לפי הטעם השני של הע"ח שטעם העיגול הוא בשביל הנבראים

כל הנבראים שוים, בתכליתם לרצון בוראם

[ז] וְהָנָה כַּאֲשֶׁר צִמְצַם עֲצָמוֹ אֶז דֶּרֶךְ צַד אֶחָד מִן הַחֲלָל הָעִגּוּל הַזֶּה, הַמְּשִׁיךְ אֶת דֶּרֶךְ קוֹ אֶחָד יִשָּׂר דֶּק, בְּעֵין צִנּוֹר אֶחָד, אֶת הַנִּמְשָׁךְ מִהָאֵין סוֹף

האור
נמשך דרך
קו

פתחי שערים

להטיב לברואיו בכדי שלא יהא בושת למקבלים, שיהיה נמצא הבחירה מסורה ביד האדם, ועל ידי עבודתו, יעלה אותם למעלה, ויקשר כל הנמצאים בסיבה הראשונה, על ידי שמקשר רצונו עם רצון בוראו, ואז כל הנבראים כולם שנבראו בשביל האדם כפי עומק מחשבתו ית', שהיה נצרך כמות זה בשביל העבודה והבחירה, יהיו כולם פונים אל תכלית אחד אל רצון בוראם, ונמשכים אל התכלית א' שיצאו למציאות בעבורו. והוא כמו שכתבו רז"ל (ברכות ו). אמר הקב"ה לישראל, אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם שנאמר, שמע ישראל ה' וגו', ואני אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם שנאמר, ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ. והיינו שישראל על ידי התורה והמצוות בכלל, מקשרים כל הנמצאים לסיבה הראשונה.

להטיב לברואיו בכדי שלא יהא בושת למקבלים, שיהיה נמצא הבחירה מסורה ביד האדם, ועל ידי עבודתו, יעלה אותם למעלה, ויקשר כל הנמצאים בסיבה הראשונה, על ידי שמקשר רצונו עם רצון בוראו, ואז כל הנבראים כולם שנבראו בשביל האדם כפי עומק מחשבתו ית', שהיה נצרך כמות זה בשביל העבודה והבחירה, יהיו כולם פונים אל תכלית אחד אל רצון בוראם, ונמשכים אל התכלית א' שיצאו למציאות בעבורו. והוא כמו שכתבו רז"ל (ברכות ו). אמר הקב"ה לישראל, אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם שנאמר, שמע ישראל ה' וגו', ואני אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם שנאמר, ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ. והיינו שישראל על ידי התורה והמצוות בכלל, מקשרים כל הנמצאים לסיבה הראשונה.

נשאר
רשימו כדי
שהקדושה
תשרה
בתוך
הסט"א

אחר שנסתלק האור הגדול מן המקום שנעשה פנוי, שבו היה מקום עמידת העולמות, מכל מקום לא נסתלק מכל וכל, אלא נשאר שם רשימו מן האור הגדול הזה, שבכל מקום שמסתלק הקדושה נשאר רושם ממנו¹. והכוונה בזה לפי מה שנתבאר, שענין סילוק האור הוא בחינת סילוק שלמותו הבלתי בע"ת, והרצון היה רוצה שיהיה בחינת העולמות בעלי גבול ושיעור יורדים ממדרגה למדרגה, בכדי שלמטה בעולם התחתון יהיה נמצא התנגדות (כל) [אל] סטרא דקדושה, והוא הסט"א הרע הגובר בעולם בכדי שיהיה בחירה ורצון. מכל מקום נשאר שרש קדושה עליונה נבלע גם בתוך הסט"א בסוד (תהלים קג יט) ומלכותו בכל משלה. והיינו, שכל ענין הנהגת שית אלפי שנין דהוה עלמא אף שהבחירה מסורה, לפעמים מתגבר הסט"א ח"ו, ולפעמים סטרא דקדושה שלטא, הכל לפי הבחירה. מכל מקום השקפתו ית' שלבסוף הכל יוחזר הרע לטוב ויתבלע לגמרי, ולא יהיה לו שליטה לגמרי ח"ו, אלא שסוף סוף יהיה נשלם רצונו ית' וגילוי שלמותו. וע"ז

והכל על ידי שורש האמונה כי אין מלבדו, והוא ית' ממלא כל עלמין, ומצדו ית' אין פירוד ואין מקום פנוי, כמו שכתוב בזה"ק (תיקו"ז קמ"א ע"ב) לית אתר פנוי מניה. ועל ידי זה כל הנמצאים שהם בערכנו ומצדנו, כולם מקבלים את אור הא"ס בהשוואה גמורה מכל צד, בבחינת אור המקיף כמו שיתבאר בע"ה לפנינו. ובזה נעשים ישראל גוי אחד בארץ, ונקשרים ביחידו של עולם. והוא ענין הגשיקה (זהר משפטים קכ"ד ע"ב) לאדבקא רעותא ברעותא, כמו שנתבאר במ"א (ו"א טו). ונמצא שבאמת הוא ית' קרוב לכל הנמצאים מכל צד, ואין הפרש קורבה בין העולם היותר עליון

אור
המקיף
לכל
שוה לכל
הנבראים

הערות וצינונים

ונוגע בא"ס עצמו, המכוון בזה לרשימו הנשאר מהצמצום והסילוק של האור. ועי' בס' עמק המלך ש"ב פ"ד, ובס' מקדש מלך מתלמידי האריז"ל ששם מפורש הלשון שנשאר רשימו מן הא"ס, כלשוננו של רבינו, ע"ש.

ה. בדברי הרב כאן לא מפורש הלשון שנשאר רשימו מאור האין סוף, אבל רבינו מפ' כאן בדבריו את דברי הע"ח ש"א פ"ב שכתב וז"ל: "וראש העליון של הקו נמשך מן הא"ס עצמו ונוגע בו" עכ"ל. ולזה מפ' רבינו שמש"כ הע"ח שראש הקו נמשך

אל תוך החלל הזה, וממלא אותו. [ח] אבל נשאר מקום פנוי, בין האור שבתוך חלל זה ובין אור האין סוף המקיף את זה החלל כנזכר שנתצמצם אל צדדיו.

פתחי שערים

בגוף האדם שבקבר, שעל ידה הוא קם בתחיה כמו שיתבאר אי"ה בנתיב שבירת הכלים בארוכה (פמ"ט, לקמן רפ"ח פ"א אות קנט-קס) והוא עניין הרשימו שנשאר למעלה, והבן מאוד. (צמצום ט)

אחר שנשתלק האור הגדול מן המקום הפנוי והחלל הזה, חזר והמשיך הא"ס ית' קו אחד ממנו בשוה לתוך המקום הפנוי, להאיר בו ולעשות בו סדר עולמות כמו שיתבאר. ולא נמשך רק בצינור א' קמן לבר, בכדי שלא יוחזר הרשימו ויהיה א"ס כבתחילה. והיינו כי הרשימו כבר כתבנו (למס' ה-ו לעיל אות ג), שהוא מקום בנין כל העולמות לפי ערכיהם כל א' עומד במקום לפי ערכו. וכן עולם האצילות שהוא הראשון אשר נעשה בדמות אדם, ר"ל עומד להיות מסודר בהנהגותיו לפי עבודה של האדם ולפי בניינו. וכן העולמות של מעלה שהם שרשים לזה העולם, הכל נמצאים במקום החלל הזה, והיינו שכולם נראים לנו ברצונו ית' בבחינת גבול ושיעור לפי מה שנשיג בהם בערכנו, ויהיו מתפעלים בערך מה שראוי לנו לקבל בבחינת גבול ושיעור, אבל בתוך פנימיותם מתלבש אור הא"ס הבלתי בע"ת.

והוא ממש כמו הנשמה המתלבשת בגוף בכל איבריו, ואין מקום פנוי בגוף שלא יאיר בו הנשמה. והפרש גדול יש בין הנשמה ובין הגוף, שהגוף פועל באבריו עניינים גופנים לפי ערכו כל אבר לפי עניינו. העין לראות והאוזן לשמוע והחושם להריח והפה לדבר והידים לעשות, וכן כל האברים. והנה ידוע שכל פעולת האיברים א"א להם לפעול בלי הנשמה,

נאמר (יחזקאל כ לב) והעולה על רוחכם היה לא תהיה חי אני וגו' אם לא ביד חזקה וגו' אמלך עליכם, וכתיב (שם לו כו) והסירותי את לב האבן וגו'. וכמה מקראות מורים ע"ז שלא ניתן שליטה גמורה לסט"א ח"ו, אלא כך ניתן לו רשות להיות עושה את שלו בזמן שית אלפי שנים, וע"י סיבוב הגלגל באלו ו' אלפים שנה, השקיף א"ס ית' שע"ז מעט מעט יתתקן עד שלבסוף יהיה בתכלית השלמות.

וכל זה היה ע"י השרש העליון, שנשאר רשימו מאור הא"ס בתוך המקום הפנוי הזה שמהם נעשו כל הכלים, ר"ל עצם העולמות וכל מדות ההנהגה שהם מתנהגים ומנהיגים התחתונים לפי ענין מעשיהם ולפי ענין הבחירה שלהם. והיינו, שגוף ענין הנהגה זאת וכל בחינת הרע שלמטה, גם הוא על פי עומק רצונו, שאין רשות אחר לרע ח"ו בפני עצמה להיות מתנגד לקדושה. אלא זהו עצם רצונו, שיהיה הרע עושה את שלו וכל העולמות יהיו מוכנים להוציא הרע הזה. וגם יהיה ההנהגה על דבר זה בשביל התכלית שכיון בזה רצון העליון, ונמצא שעצם הכלים ועצם הרע הוא עצמו רושם אור העליון, והיינו עיקר רצונו, ואין עוד מלבדו כתיב, אפילו מעשה כשפים (חולין ז, סנהדרין יז:). ואמרו (שם ושם) למה נקרא שמם כשפים, שמכחישים פמליא של מעלה. והכל אחד, שמה שיש להם כח להתנגד לסטרא דקדושה זהו עצם רצונו ואין רשות אחר ח"ו.

וענין הקו שנכנס בהם, הוא אור שלמותו ית'... והוא רשימו מן אור שלמות א"ס העליון, שבזה אין מניח להרע לגמור, אלא שבסוף יוחזר הרע לטוב, שהוא סוד הבלא דגרמי (ע"י ע"ח ש"ה פ"ה, ושכ"ב פ"ב) שנשאר

התלבשות
אור א"ס
בהנהגת
הגבול

הרע
מיעצם
רצונו

הקו דומה
לנשמה
בגוף

ע"י הקו
יוחזר הרע
לטוב

פתחי שערים

שהרי במות האדם שמסתלק נשמתו ממנו, הוא כאבן דומם ואין לו שום פעולה כלל. ונמצא שכל הפעולות של אברי הגוף הם ע"י הנשמה. ואעפ"כ אין פעולת הנשמה כפעולת אברי הגוף. שהנשמה היא עצמה מתחלקת לרמ"ח אברים ופרטים כמו הגוף ממש. ומה שהוא מתלבש בעין הוא עושה פעולת הראיה, והיינו שהעין רואה ענין גשמי מצד העין עצמה, שהוא לבוש לכח הראות שבנשמה, וכח הראות שבנשמה פועל לפי ענין הנשמה בראיה רוחנית, אך אין מתגלה בעין כי אם בערך העין עצמו. ונמצא שאף שכחות הנשמה גדולים יותר בלי ערך מכחות הפועלים באברים עצמם, מכל מקום אינו מתראה בגוף רק לפי ערכם. ונמצא שנתלבש בהם בבחינת קו א' קטן מצומצם לפי כמות הגוף לבד להנהיגו, ומ"מ הוא עצמו מתפעל לפי ענין אברי הנשמה ופעולתם.¹

מתלבש בהם לפעול על ידם כאומן ע"י כלים, כל אחד לפי ערכו ומדרגתו, אבל גם פועל בעצמו לפי ערך בלתי בע"ת שלו. אך אין זה מתגלה בנבראים היאך הוא, שבאמת עיקר הבריאה הוא בשביל שלמותו ית' הבלתי בע"ת, ששיער מחשבתו שצריך לזה הצמצום והשיעור בכדי שיהיה בחירה ועבודה, ובזה נקשרים עם א"ס, שלבסוף יחזור הכל לטוב ולשלמות בלתי בע"ת. אבל בכל עת זמן עמידת העולמות, וברצונו שיהיו נגלים לנו לפי ערכנו, אין מתגלה בהם שלמות א"ס, רק לפי ערך מדרגת העולמות, ורק שע"י הם נקשרים בבחינת א"ס שהוא הבלתי בע"ת, וכן עולם האצילות שהוא מדת הנהגתו ית' העולמות.

ובן עולמות שלמעלה שהם שרשים לו, מתפעלים ע"י חוט א"ס המתלבש בהם ומתפעלים לפי ערכם. וגם נשלם בהם כוונת רצונו ית' המתלבש בהם. וע"ז אמרו בזוה"ק (תיקו"ז ד' ע"א) דלא אשתני קוב"ה בכל אתר, שבכל מקום שמתלבש, אף שאינו מאיר שם אלא לפי ערכם, מ"מ אינו אלא מה שניתן לנו רשות להשיג ולראות. אבל בעצמו ית' פועל לפי ערך בלתי בע"ת בכל מקום שהוא. ובחינת בלתי בע"ת הוא מקושר במה שהוא בעל גבול ותכלית. והיאך הוא דבר זה, א"א

ובמו כן ממש הוא למעלה למעלה, שכל העולמות הם בדמות אדם שהם גוף ונפש, עצמות וכלים. שהכלים הם חלקי הרשימו, ומקום החלל הזה, ר"ל שהוא בחינת גבול ושיעור שנתן הוא ית' לכל אחד לפי ערכו ומדרגתו לצורך הנהגת העולם. ובתוכם מתלבש נשמה והוא אור א"ס ית' הקצה מבחינת בלתי בע"ת. והיינו, שהוא

הערות וצינונים

המצות, ומאירים בו כל אברי נפשו בבחי' קיום נצחי, כמו חוט א"ס המתלבש ברשימו, וע"ז נאמר (דברים לב מז) כי הוא חייכם. וכל מה שאנו מדברים למעלה בסוד קו ורשימו, בבחי' אור פנימי ומקיף, הכל הם דוגמתם באדם התחתון נשמה וגוף, שחלק מן הנשמה מתלבש באברי הגוף לפעול כמדתם, והוא בבחי' אור פנימי, והם חלקי נר"נ שלו, וגם מקיף עליו מסביב בסוד חיה יחידה להעלותו לתכלית שלמותו, לעלות למדריגות גדולות יותר ויותר (ועי' עגו"י ס' גלוכה, לקמן אות יא). וסוף כל יחזור הגוף למדרגת הנשמה כמו שיהיה לאחר התחיה, שיהיה הגוף והנשמה קיימים לנצח, והגוף יזדכך ג"כ, בסוד (תהלים לו ז) אדם ובהמה תושיע ה', וכמו שנת' בס"ד במקום אחר (ז"א י"ז וצ"מ). עכ"ל.

הקו מוצד
עצמותו
ית' פועל
ללא גבול

הקו
מתגלה
בנבראים
רק
במדרגתם,
ולא
בשלמותו

סיום הקו

וסיום הקו הזה למטה, אינו נוגע ג"כ באור האין סוף עצמו, שאם לא כן יחזור הדבר לכמות שהיה, ויחזור ויתחבר האור הזה שבתוך החלל עם אור הא"ס יחד כבראשונה. ועל כן לא נתפשט ונמשך האור הזה ברוחב אל תוך החלל, רק דרך קו אחד דק לבד כנוכח, ודרך הקו הזה נמשך ויורד אור הא"ס המאציל אל תוך החלל העגול הזה, שהוא הנאצל, ועל ידי כן מתדבקים המאציל בנאצל יחד, ולא עוד.

מעלה ומטה באצילות

ואעפ"י שכל האצילות הוא עגול והא"ס מקיפו בשוה מכל צדדיו, [ט] עכ"ז אותו המקום שנשאר דבוק בו ונמשך ממנו ראש הקו הזה, שם נקרא ראש האצילות ועליונו. וכל מה שמתפשט ונמשך למטה נקרא תחתונים האצילות. ועל ידי כן נמצא שיש בחי' מעלה ומטה באצילות, שאם לא כן לא היה בחי' מעלה ומטה וראש ורגלים באצילות.

פתחי שערים

סיום הקו הוא תכלית הריחוק בהנהגת הגבול

ובוונתו בזה"י, שבריאת העולמות היה על אופן שירדו כל העולמות ממדרגה למדרגה, כל עולם במדרגה פחותה מן העולם שעליו, עד שעולם התחתון השפל הזה יהיה רחוק מאד תכלית ההרחק היותר אפשרי מבחינת הנבראים שנבראו בשיעור וגבול, שמצד זה נמצא בו הבחירה. ולכן נקרא שכאן הוא סיום המשכת חוט קו הא"ס, ר"ל שהוא בסוף גילוי אור שלמותו ית' שכאן הוא בהעלם היותר אפשרי בבחינת גבול, עד שמצד זה מוצא הסט"א להסית את האדם ולומר דלית דין ולית דיין כלל.

סוף הקו קרוב לתכלית הריבון

ט ואף גם שנתבאר שעיקר תכלית הבריאה היה בשביל עולם השפל הזה, והוא סוף מעשה במחשבה תחילה (עי' תיקון ז ע"א), והוא סוד אור א"ס המקיף מתחת העולמות כולם, שמצד זה העולם התחתון הזה הוא

לנו להשיג כלל כמו שא"א להשיג הגוף איך הנשמה מתפעלת ע"י אברי הגוף. וזהו ענין דיבוק המאציל בנאצל ע"י הקו הזה שכתב הרב הקדוש זללה"ה. (צמצום יא)

ט

הקו הזה שנמשך מא"ס המקיף ונכנס לתוך חלל הצמצום הזה, לא נמשך לגמרי עד א"ס הסובב למטה תחת העולמות, שאם היה כן היה נוגע למטה ג"כ בא"ס, ואז לא היה שייך בחינת מעלה ומטה כלל. וכן אם היה נמשך דרך כל הצדדים, לא היה בחינת ימין ושמאל, פנים ואחור. אבל ע"י שנמשך דרך צינור דק וגם לא נגע חוט הזה באור א"ס שלמטה, יצדק בו מעלה ומטה ראש וסוף וימין ושמאל, אלו הם תוכן דברי הרב זללה"ה (בע"ח עגו"י פ"ב).¹

דברי הארז"ל

הערות וצינונים

מכל סביבות צדדי המקום החלל ההוא לא היה לא מעלה ולא מטה לא פנים ולא אחור לא מזרח ולא מערב וצפון ודרום, אך בהיות אור א"ס נמשך דרך קו א' וצינור דק בלבד, יצדק בו מעלה ומטה פנים ואחור מזרח ומערב עכ"ל.

ח. כעת מפרש הטעם למה שיש בקו ענין של סוף. ט. בזה מפרש הטעם למה שסוף הקו נמצא במקום הכי קרוב לעיגול שמתחת העולמות.

ז. וז"ל הע"ח שם: "ונבאר עתה קצת ענין חקירת המקובלים לדעת איך יש ראש תוך סוף בספירות הנ"ל. אמנם בהיות כי הקו ההוא ראשו נוגע באור א"ס מצד העליון וסופו אינו נמשך למטה עד מקום אור הא"ס הסובב תחת העולמות ואינו דבוק בו לכן אז יצדק בו ראש וסוף, כי אם דרך ב' הקצוות היה מקבל שפע הא"ס היו ב' הקצוות בחי' ראשים שוים זה לזה ולא היה אז בחי' מעלה ומטה. וכן אם היה הא"ס נמשך

[י-1] והנה האור הזה המתפשט בתוך החלל הזה נחלק לב' בחי' האחת היא כי הנה כל האורות שבתוך זה החלל הוא מוכרח שיהיה בבחי' עיגולים אלו בתוך אלו. והמשל בזה אור ספירת הכתר הוא עיגול אחד, ובתוכו עיגול אחד והוא ספירת החכמה, וכן עד"ז עד תשלום עשר עיגולים שהם י"ס דאריך. ואח"כ בתוכם עשר עיגולים אחרים, והם עשר ספירות דאבא אלו בתוך אלו, עיגול בתוך עיגול, עד סיום כל פרטי האצילות.

עיגולים
ויושר

פתחי שערים

א' וכבר נתבאר (ממנו א' לעיל בהקדמה) שעיקר הצמצום והכוונה בבריאה היה, שיהיה הכל תלוי לפי העבודה ולפי התורה, שבזה יש הפרש מדרגות בין עובד אלקים לאשר לא עבדו (מלאכי ג יח), שלזה משפיע שכר וטוב ולזה פורעניות ועונש, לזה בהארת פנים ולזה בהסתרת פנים. ולכן הוצרך הוא ית' להשפיע אורו במקום הזה בבחינת קו א' באמצע, ולא מכל הצדדים - ר"ל בבחינת כל יכולתו וטובו הגדול שמשפיע לכולם בשוה, אלא בקו הדין והצדק שיהיה השפע יורד באותו הקו, ובזה יהיה שייך בחי' ימין ושמאל, ר"ל חסד ודין, פנים ואחור, הסתלקות השפע וביאתו, וכל הפרטי פרטים שאנו מבחינים בהנהגה שהוא סוד הבנין והספירות ופרטיהם וכל חלקיהם שהם באצילות בבחינת קטנות וגדלות, זיווג ועיבור ומוחיץ, והכל הוא ע"י שורש הזה, שקו אור א"ס לא נכנס אלא בבחינה אחת. (צמצום יג)

יותר קרוב לאור א"ס, ר"ל שהוא היותר קרוב לכוונת תכלית רצונו ית'. והעולם שעליו שממנו מקבל עולם התחתון שאינו אלא הכנה לו, הוא רחוק ממרכז רצונו ית' התכלית במדרגה אחת יותר. והעולם היותר עליון שעליו שהוא הכנה להכנה, הוא מתרחק עוד יותר מדרגה מתכלית כוונת רצונו.

ו' ואף גם שהעולם התחתון הוא עיקר התכלית שהוא ראשית המשכת רצונו לנבראים, אינו מתגלה רצונו זה בכאן, שאם היה כן הרי היה העולם התחתון במדרגת העולם היותר עליון, וא"כ היה בטל ענין ההדרגה שזה נקרא בחינת מעלה ומטה והיה מתבטל הבחירה לגמרי. וז"ש שחוט א"ס לא נגע למטה וגם לא נמשך לו האור מכל הצדדים. ר"ל שלא נתגלה אל הרשימו שהוא מקום כל הבריאה בבחינת בלתי בע"ת, שהוא הא"ס המקיפו מסביב שכולל כל השלמות בכל מקום בשוה שלא יהיה הפרש בהשפעתו בבחינת העלם וגילוי רב או מעט, אלא כולו בהשואה ויחוד גמור, שא"כ לא היה הפרש בהנהגת הנבראים בין אם הם ראויים לקבל שכר או אינם ראויים לכך, שזהו ענין בחינת ימין ושמאל, פנים ואחור, שהוא גילוי אור פניו והסתלקות פני כבודו, הכל לפי ערך התחתונים ועבודתם.

אין
מתגלה
בתחתונים
שהם
תכלית
העולמות

ועולם א"ק הזה הכולל וחובק בתוכו כל העולמות וכל ר' חלקי אבי"ע והנמצא בהם. הוא מתחלק לעשר ספירות בשתי בחינות עיגולים ויושר, והיינו שנתחלק ל' עיגולים זה תוך זה כגלדי בצלים, כ' חכמה בתוך כתר וכינה בתוך חכמה כו'. וכל ספירה

דברי
האריז"ל

הערות וצינונים

דרך קו באמצע היא ענין של השפעה בקו הדין והמשפט.

יב. זהו מלשון הע"ח ש"א פ"ב שכתב: "וכולם הם בצורת עיגולים זה תוך זה וזה לפנים מזה עד אין קץ ומספר וכולם כגלדי בצלים זה תוך זה" עכ"ל.

י. כעת מפרש למה סוף הקו לא נוגע בעיגול שתחתיו. יא. בזה מפ' למה הארת הא"ס לתחתונים נמשכה בקו אחד באמצע, ולא בהארה רחבה מכל הצדדים, ולזה מפרש שהארה מכל הצדדים היא ענין של הטבה גדולה ללא דין ומשפט, וענין השפעה